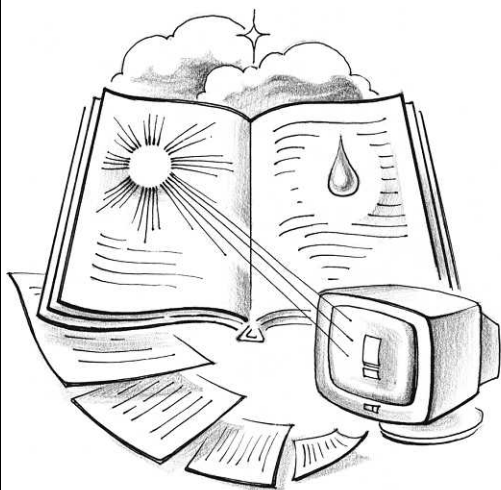

5. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГАЛУЗІ

УДК 331.52

*Доц. О.В. Килин, канд. екон. наук;
доц. Т.П. Яхно, канд. екон. наук – Львівська КА*

ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі проблема зайнятості є важливою складовою державної економічної політики. Проаналізовано ринок праці в Україні та запропоновано шляхи покращення ситуації на ньому.

Doc. O.V. Kylyn, doc. T.P. Yahno – Commercial academy of Lviv

Employment of population and his features in Ukraine

Employment of the population and its principals in Ukraine. Nowadays the problem of unemployment is an important segment of the state economic policy. The main issues of the Ukrainian labour market have been analysed in this article and the ways of improving the situation on this market have been introduced as well.

Вступ

Ринок праці є важливим елементом структури ринкової економіки, на якому робоча сила є товаром і об'єктом власності особливого роду. При цьому вона має здатність до саморозвитку і самовдосконалення. Однак функціонування ринку праці передбачає необхідність наявної системи його регулювання та соціального захисту населення.

Постановка проблеми та мета статті

Проблема зайнятості та соціального захисту розглянута в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Цікаві дослідження проведені Е. Лібановою, В. Куценко, В. Козаком, В. Базилевичем.

Забезпечення повної зайнятості населення декларується одним із пріоритетів сучасної світової економічної стратегії. Це зумовлене, перш за все, тим, що велика кількість як вакантних робочих місць, так і незайнятого активного населення, обертається неминучими соціальними, економічними і політичними втратами.

На сучасному етапі проблема зайнятості є важливою складовою глобальної, загальнонаціональної і регіональної політики. Вона актуальна для всіх країн незалежно від рівня економічного розвитку. Особливої гостроти набуває зайнятість в постсоціалістичному господарському просторі у зв'язку зі спадом промислового і сільськогосподарського виробництва. Тому метою даного дослідження є аналіз ринку праці в Україні.

Виклад матеріалу

До зайнятого населення належать особам, які займаються економічною діяльністю; роботодавці, працівники за наймом; особи, які самостійно забезпечують себе роботою.

Кількість зайнятих в Україні за 1995-2000 рр. мала тенденцію до зниження: відповідно 23725,5 і 21015,5 тис. осіб. Починаючи з 2002 р. зайнятість населення збільшується і в 2003 р. становить 21448,7 тис. осіб, що є більше попереднього року на 70,1 тис. Хоча порівняно з 1995 р. вона є меншою на 2276,8 тис.

Окреслені основні тенденції, параметри і характеристики зайнятості на загальнонаціональному рівні властиві й окремим регіонам. Наявні дані свідчать, що найбільша частка зайнятих припадає не на Центральний регіон України. Це великою мірою диктує регіональну політику держави, спрямовану на регулювання зайнятості, а також визначає зусилля регіональних владних структур, які покликані займатися проблемами зайнятості. Якщо розглядати чисельність зайнятого населення у розрізі окремих областей, то лідерство за цим показником в 2000-2003 рр. займає Донецька область. Зайнятість тут становить 2125,6 і 2049,6 тис. осіб відповідно.

Потрібно звернути увагу і на регіональні особливості чисельності зайнятого населення. З 2002 р. зайнятість по окремих регіонах починає збільшуватись, хоча порівняно з попередніми роками є дещо нижчою. У 2003 р. порівняно з 2000 р. у Вінницькій області кількість зайнятих збільшилась на 22,5 тис., в Закарпатській на 70,9 тис., в Київській – на 15,3 тис. осіб. Інша ситуація спостерігається у Волинській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській та Тернопільській областях, де зайнятість має тенденцію до зниження.

Трудовий потенціал України залежить від надзвичайно складної демографічної ситуації, яка характеризується стійкою тенденцією до зменшення економічно активної частини населення та істотної зміни його етнічної структури. Економічно активне населення згідно з концепцією робочої сили – це населення обох статей віком 15-17 років, яке протягом певного періоду забезпечує пропозицію робочої сили для виробництва товарів та послуг.

Згідно з даними статистики, економічно активне населення України в 2003 р. становило 20994,7 тис. осіб і порівняно з 2000 роком, коли кількість економічно активних становила 21479,6 тис., має стійку тенденцію до зниження. Поряд з тим зростає кількість економічно неактивного населення. Так, якщо в 2000 р. економічно неактивне населення працездатного віку становило 7581,9 тис., то в 2001 р. – 7919,9 тис., а в 2003 р. – 8176,2 тис. осіб.

За соціально-економічного районування України до складу Західного району входить Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, і Чернівецька області. Цей район займає площу

110.7 тис. км (18.3 % території України), де проживають 9.9 млн. осіб (19.3 % її населення). Розміщення його на перехресті міжнародних залізничних, трубопроводних і електричних шляхів, сусідство з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Молдовою і Білоруссю – традиційно вважалось і вважається вигідним як у політичному, так і в економіко-географічному відношенні. Згідно зі статистичними даними в 2003 р. у Львівській області перебувало на обліку 130 тис. незайнятих осіб, що на 44,3 тис. менше, ніж в 2000 р. Рівень безробіття становить 10,5 %, що менше попереднього періоду на 2,85 %. Аналогічна позитивна ситуація складається по інших областях Західного регіону. Це пояснюється допомогою служб зайнятості знайти вивільненим своє місце на ринку праці через встановлення тісних контактів із роботодавцями; залученням вітчизняного та іноземного капіталу в регіони; відкриттям спільних підприємств.

Зважаючи на актуальність проблеми, важко уявити регіональну політику поза розглядом ситуації в сфері зайнятості. З 2001 року в Україні помітне зменшення кількості зайнятих у промисловості з 4484 тис. до 4307 тис. в 2003 році, в сільському господарстві – це 5220 і 4963,3 тис. осіб відповідно, а також держуправлінні.

В окремих сферах діяльності – охороні здоров'я, фінансуванні, освіті, транспорті і зв'язку, готельному і ресторанному бізнесі, будівництві зайнятість збільшилась, компенсуючи тим самим зменшення в інших видах діяльності. На основі даних Держкомстату України зроблено прогнози, за якими буде тенденція до збільшення кількості зайнятих в економіці.

Новим явищем у структурі зайнятості на сучасному етапі є працевлаштування на підприємствах різної форми власності. В 2003 р. зайнятість за формами власності була такою державна – 39,4 %, що на 4,56 % менше 2000 р.; колективна – 31,4 %, що на 4,2 % менше 2000 р.; приватна – 29,1 %, що на 8,9 % більше базового року. В тому числі міське населення більш зайняте в державній формі власності – 43,8 % в 2003 р., порівняно із сільським. Проте в інших формах власності в 2003 р. переваги має сільське населення, так у колективній – 33,5 % проти 30,6 %, в приватній – 37,7 % проти 25,5 % в 2000 р.

Згідно з аналізом даних, бачимо, що найбільша кількість зайнятих є в приватній формі власності і дана тенденція постійно збільшується.

Висновки

Отже, для покращення ситуації на ринку праці потрібно вдосконалити роботу регіональних служб зайнятості, поліпшити їх кадрове і технічне забезпечення, впровадити єдину інформаційну систему обліку та розподілу трудових ресурсів і вільних робочих місць, створити мережу навчальних центрів, які займалися б якісною професійною підготовкою дорослого населення, активізувати безробітних до пошуку нової роботи. На жаль, результати цієї роботи в нашій країні, в тому числі і в її західних областях, бажають бути кращими. Тому державна політика сприяння зайнятості повинна бути зорієнтована, в першу чергу, на зміцнення економіки, розвиток нових і збереження наявних робочих місць. Враховуючи праценадлишковість Західного регіону України, необхідно стимулювати в ньому розвиток трудомістких

галузей. Доцільно сприяти розширенню сфери застосування праці у сільській місцевості, розвитку підприємств з переробки сільськогосподарської продукції, підприємств торгівлі і побуту. Потрібна підтримка і розвиток малих підприємств та самозайнятості населення, оскільки вони, не потребуючи особливо високих затрат, забезпечують роботою працівників і службовців, звільнених з великих підприємств. Регіональні програми зайнятості мають носити характер інвестиційних програм зайнятості. Вони мають перетворитися з програм боротьби з безробіттям у комплексні програми стимулювання зайнятості.

Література

1. Державний комітет статистики. Статистичний щорічник України за 2003 р.
2. Ходзінський К. Сучасний стан праці в Україні. "Економіка України", 2004, № 8. – С. 57.
3. Ліванова Е. Демографічний колапс. "Урядовий кур'єр" 2004, № 40. – С. 11.

УДК 331.101.262

*Доц. І.П. Мойсеєнко, канд. екон. наук –
Львівський інститут МАУП*

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ У ТРАНСФОРМАЦІЙНОМУ УПРАВЛІННІ

Типи ключових компетенцій та рівні їх формування. Характеристики управлінських компетенцій, критерії їх оцінювання, обґрунтовуємо їх використання для формування інтелектуального капіталу підприємства.

Ключові слова: трансформаційне управління, соціальна компетенція, ключова компетенція, компоненти компетенцій, типи ключових компетенцій.

Doc. I.P. Mojsejenko – Lviv Institute of IAPM

Key competences in trans formation management

The article describes the types of key competences and levels of their formation. The characteristics of management competences are determined, the criteria of their evaluation, their usage for formation for the intellectual capital of the enterprise.

Keywords: Transformation Management, social competence, competence components, types of key competences.

Трансформаційне управління, спрямоване на зміну цінностей, виникло з еволюцією теорій управління, переходом до економіки знань, впровадженням систем управління знаннями, ростом конкуренції та динамікою зовнішніх процесів.

Трансформаційне управління у системі управління знаннями передбачає орієнтацію на зміну цінностей та управлінських підходів на усіх рівнях організації. При цьому розрізняють два параметри розвитку управлінських компетенцій: самостійність та кооперація. "Довгострокова позитивна трансформація соціальних відносин вимагає балансу між чужими та власними очікуваннями, між самореалізацією та адаптацією, між різними поведінковими акціями, такими як "грати роль" та "брати на себе роль". Це передбачає наявність можливості та готовності до автономних самодостатніх дій" [2]

Управлінська компетенція розглядається як соціальна компетенція, яка відображає як горизонтальні кооперативні відносини, так і вертикальні ком-